

Minneslista för hantering av silverföremål i kyrkan

Man sparar tid och pengar genom att inte sätta fingeravtryck på silvret. Be kyrkvårdar och vaktmästare att använda **bomullshandskar** vid hanteringen, alternativt håll **putsduken** redo efter nattvarden.

Hantera försiktigt genom att hålla i *ljusstakar* så de inte slår i varandra. När man sätter i ljus, att man stödjer manschetten så man inte ”knäcker ljusstaken”.

Nattvardskannan är ömtåligast i pipen, locket och handtaget, håll alltid en hand under kannan, när du håller i handtaget.

Kalken är ömtåligast i foten, se till att den är stadig. Använd även där båda händerna.

Oblataskar är oftast ömtåliga då de används och öppnas en del. Gångjärn och lås är ömtåliga, och får inte vikas upp mer än de ska. Försiktighet med rengöring invändigt, då oblaten förvaras i. Oblataskarna måste ha tid att sköljas och verkligen torkas ur (så inga putsrester finns kvar) innan de ska användas igen.

För övrig hantering av föremål, läs boken ”Att vårda en kyrka”.

Silver som används sällan kan **förvaras** i plastpåsar (av modell zip-lock eller blixtlåspåse, se bild) inlindade i syrafritt silkespapper. Nattvardskannan kan lämnas lite öppen i locket, så den andas ordentligt!

Se över **inventeringen** över ert silver. Hur är det dokumenterat? Finns det foton på föremålet, dess gravyr och stämplor. Extra bra att ha om något skulle försvinna/stjälas eller skadas vid en brand etc.

Putsduk för silver är en bra följeslagare i **vardagsskötseln**. Putsdukens medel lämnar en hinna som är långtidsverkande, och silvret håller sig fint längre. Även en svart/mycket smutsig putsduk kan ha verkan kvar. Tvätta den inte, då minskar putskraften. En putsduk kan vid rätt användning användas i årtal utan att behöva tvättas, förutsatt att den förvaras i sin kartong efter användning.

OBS! Se till att förvara duken i sin plastpåse/förpackning. Minsta dammkorn repar silvret, och duken ska inte kunna förväxlas med vanlig dammtrasa. Läs in putsduken tillsammans med silvret.

Efter exempelvis nattvard, sköljs vinrester bort med *milt handdiskmedel* och vatten. Torka varsamt bort vattnet med mjuk handduk eller papper. *Tryck med lätt hand*, så sugs vattnet upp (gnuggar man, repas ytan och förgyllningar med mera kan ta skada). **Vin får aldrig stå kvar utan måste sköljas ur direkt.** När nattvardssilvret/ljusstakar är torra, putsar man lätt av dem med putsduken, och ställer undan dem i kassaskåp, så att de inte ska-
ver mot varandra.

Använd *mild* silverrengöring likt **Hagertys silver foam** (eller från märket Goddards) **1- 2 ggr/år** eller vid behov då silvret oxiderat (mörknat). **Silver-foam** är att föredra då den bildar ett tunt lödder, som inte ”tränger in” och lägger sig på ”fel ställen”, som vanligt flytande silver-dip kan göra. Viss oxidering, så kallad patina, ska man vara rädd om. Oftast är gravyrer/ornament svarta för att framhäva detaljer och ska därför **inte** putsas bort.

Steg för steg rengöring med silver foam

- Använd **engångshandskar**/tunnare gummi/silikon handskar (kan köpas på apoteket) då alla silver-rengöringsmedel är mer eller mindre **giftiga**, och inte så bra för huden. Handskar i gummi och silikon är också mindre ”halkiga” än bomull (just vid rengöringen).
- Skölj medföljande svamp i lite ljummet vatten, krama ur, och ta på lite silverfoam på svampen.
- Putsa med lätt hand i *cirklade* rörelser över silverföremålet. Låt medlet verka en liten stund.
- Ibland kan ni behöva en ”extra mjuk” tandborste eller mjuk pensel eller kanske en tops för att komma åt att rengöra.
- Skölj bort putsmedel med ljummet vatten från de föremål som kan sköljas. Gärna i en stor balja, så ni inte skadar silvret i kranar och handfat.

OBS! Se till att inte ljusstakar eller föremål är fyllda med annat material, *som gips*, då får ni INTE doppa/skölja dem i vatten. Sådana föremål kan rengöras, men kräver försiktighet och får torkas av med fuktat papper många gånger innan putsmedlet är borta. Man kan se om en ljusstake är fylld om man vänder på den och det sitter en skiva papp eller läder under foten. Är ni osäkra, kolla igenom inventarielistan om vilka noteringar som finns över föremålet.

Skrivet av kyrkvaktmästare & guldsmed Ann-Sofie (Fia) Tengstrand.